ΚΡΙΤΙΚΗ

ΑΠΛΟ ΘΕΑΤΡΟ - ΧΑΡΟΛΝΤ ΠΙΝΤΕΡ

«Πάρτι γενεθλίων»

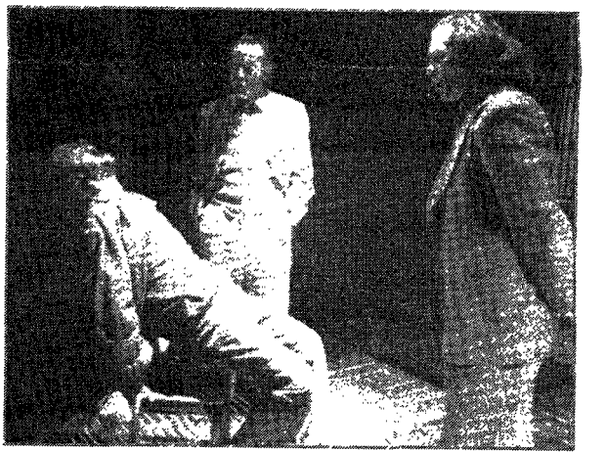
Ο Χάρολντ Πίντερ είναι ο συγγραφέας της γενιάς μου (1930 έτος γεννήσεως) που με συγκινεί ιδιαίτερα όχι για το έργο του, που ομολογώ πως έχω λίγες αμφισβητήσεις, αλλά για την πολιτική του στάση που καυτηριάζει όλους αυτούς τους μισαλλόδοξους μνηστήρες μιας δήθεν Ενωμένης Ευρώπης που θέλει να πετάξει στα σκουπίδια μια εποχή γεμάτη θυσίες και πόνο, γεμάτη αντίσταση και γενναία ματαίωση του φασισμού.

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΝΑΓΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

Η ομιλία του κατά την απονομή του βραβείου Νόμπελ, που δυστυχώς δεν παρέστη λόγω ασθενείας, ήταν ένα κατηγορώ σε αυτούς που θέλουν να διαγράψουν την πιο φωτεινή ιστορία του αιώνα που πέρασε, όταν ο άνθρωπος πολέμησε για τον ίδιο τον άνθρωπο, για την αξιοπρέπεια και τιμή που αποτελούν την ελευθερία. Βέβαια, δεν τους πέταξε το βραβείο όπως έκανε παλιότερα ο Σαρτρ, αλλά και η όλη του στάση ήταν σαν να τους το πέταξε.

Ας έρθουμε όμως στο έργο του, το πολυπαιγμένο «Πάρτι γενεθλίων» που ανέβασε φέτος το Απλό Θέατρο του καλλιτεχνικού οργανισμού «Φάσμα». Είναι το πρώτο κανονικής διάρκειας έργο του Πίντερ που παίχτηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα το 1969 από το Θέατρο Τέχνης σε σκηνοθεσία Κάρολου Κουν. Σε μια παραλιακή πανσιόν που τη διευθύνει μια ηλικιωμένη γυναίκα, η Μεγκ, με τον άντρα της τον Πιτ, εμφανίζεται ένας άντρας, ο Στάνλεϋ και βρίσκει εκεί καταφύγιο σ' ένα άθλιο περιβάλλον. Η Μεγκ του φέρεται μ' ευγένεια και αγάπη που δείχνει μια μητρική προσήλωση σ' αυτόν τον άγνωστο ξένο. Ο Στάνλεϋ δείχνει μια κλίση καλλιτεχνική και ψιθυρίζει παλιές δόξες για κάποιο ρεσιτάλ πιάνου που έδωσε κάποτε. Φαίνεται όμως πως αναζητούσε καταφύγιο και το βρήκε εκεί στο άθλιο αυτό παραλιακό κέντρο.

Και ξαφνικά παρουσιάζονται δύο εφιαλτικές φιγούρες που φαίνεται ότι τον κυνηγούν. Είναι ο Γκόλντμπεργκ και ο Μακ Καν και ζητούν δωμάτιο στην πανσιόν. Εδώ τίθεται το ερώτημα αν είναι πράκτορες μιας μυστικής οργάνωσης ή νοσοκόμοι που προσπαθούν να τον φέρουν πίσω στο άσυλο απ' όπου δραπέτευσε. Οργανώνουν μάλιστα ένα πάρτι για τον Στάνλεϋ ενώ αυτός ομολογεί πως δεν έχει τα γενέθλιά του. Εκεί γίνεται μια εφιαλτική ανάκριση τύπου δίκης του Κάφκα και τελικά όλα καταλήγουν σ' ένα παιχνίδι καθώς τον τρελαίνουν, του αποσπούν τα γυαλιά και τον επιβιβάζουν σ' ένα αυτοκίνητο σχεδόν μισότρελο από την ανάκριση, χωρίς να μπορεί ν' αντιδράσει, άψυχο σαν κέρινο ομοίωμα. Όταν κατεβαίνει η ιδιοκτήτρια του κέντρου η Μεγκ λέει πως ονειρεύεται ακόμα αυτό το θαυμάσιο πάρτι χωρίς να καταλαβαίνει τι ακριβώς έχει συμβεί.

Πολλά έχουν ειπωθεί για την ερμηνεία αυτού του έργου.

Στην ιστορία του Μάρτιν Έσσλιν «Το έργο μπορεί να θεωρηθεί ωραιότατο σαν μια αλληγορία του θανάτου, καθώς ο άνθρωπος αποσπάται βίαια από τη ζεστασιά της αγάπης που ενσωματώνεται στο μείγμα μητρικών και σεξουαλικών αισθημάτων της Μεγκ από τους σκοτεινούς αγγέλους του θανάτου, καθώς θέτουν το ερώτημα στον Στάνλεϋ: «Ποιο έγινε πρώτα, η κότα ή το αυγό»; Για τον Πίντερ όμως που ομολογεί πως εργάζεται πάνω στην εικόνα μιας κατάστασης «η επιδίωξη του ρεαλισμού δεν έρχεται σε αντίθεση με το βασικό παραλογισμό των καταστάσεων που τον εμπνέουν».

Το έργο παίχτηκε πρώτη φορά στην Αμερική το 1960 με μεγάλη επιτυχία.

Είναι αλήθεια πως ο Πίντερ γνώρισε πάντα την επιτυχία και στα κατοπινά του έργα χωρίς όμως εμένα, το ομολογώ, να με συγκινήσει εκτός από τον «Επιστάτη» και την «Προδοσία» ιδιαίτερα.

Αυτή του η εκχύμωση του λόγου με στερεότυπους διαλόγους και σιωπές, μου φαίνεται πως δεν ταιριάζουν τόσο πολύ σ' ένα θεατρικό έργο, γιατί λείπει το ενδιαφέρον της δράσης.

Η μετάφραση του Παύλου Μάτεσι, δεν ξέρω αν είναι και μοναδική, έχει εκδοθεί από τον εκδοτικό οίκο «Δωδώνη» εκεί στη δεκαετία του '60 και είναι ρέουσα σε ζωντανή γλώσσα.

Η σκηνοθεσία του Αντώνη Αντύπα αρκετά δυνατή στο πάρτι έδωσε την εφιαλτική ατμόσφαιρα καθώς και τα κοστούμια του Γιώργου Πάτσα. Η μουσική της Ελένης Καραΐνδρου πάντα ονειρική.

Ο Πητ (Γιώργος Μωρογιάννης) και η Μεγκ (Ράνια Οικονομίδου) έδωσαν πιστά τους ρόλους τους σαν οικοδεσπότες.

Ο Στάνλεϋ (Λαέρτης Βασιλείου) ήταν όπως θα τον ήθελε και ο Πίντερ. Ζωγράφισε τη σταδιακή του κατάρρευση αρκετά υποβλητικά, ενώ ο Μάκκαν (Γιάννης Καρατζογιάννης) και Γκόλντμπεργκ (Γιάννης Τσορτέκης) ήταν δύο εφιαλτικές φιγούρες τονισμένες καλά πάνω στην εξουθένωση του Στάνλεϋ. Η Λούλου (Μαρία Καλλιμάνη) στο μικρό της ρόλο, θα έλεγα, εντυπωσιακή.

Μια παράσταση που αξίζει να τη δει κανείς και να τη συνδυάσει με πολλές σημερινές εφιαλτικές παραμέτρους.